

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

MORGONBRIS

TIDNING FÖR DEN SOCIALDEMOKRATISKA KVINNORÖRELSEN.

Utgiven av styrelsen för Sverges Socialdemokratiska Kvinnoförbund.

21:a årg. 1925.

N:r 10. Oktober.

Pris 25 öre

Genombrottskvinnor.

Skall det sjungas om tider då våren bröt lös
över frusna ödemarksjorden,
som trampats av stigmän från hedenhös
då natten låg kall över norden —
skulle strängarna ljuda dagen lång
av glädje för islossningsglöden.
Det bleve de frigjorda bäckarnas sång
om livets triumf över döden.

Ni har kämpat de hårda år som gått
samt lidit utan att klaga
och aldrig en guldsirad runa fått
i hävdens riddaresaga,
men på bergen som lyste likt vårdkasars brand
i sjudande dagmejningsnätter,
ni såg dock i eldskrift ett morgonland
över blånande skogar och slätter.

Det var undret som siade seklets dröm:
en frihetens dag som var nära ...
Så förbrinn, varje fnöske av självberöm
i ett bål för de grånades ära!
Var finns väl ett arv som är mera kärt
att älskas och räckas de unga,
än att kämpa och lida för vad man har kärt
och bli glömd av egen tunga.

Så tänkte den skara som före oss
grep klingan med valkiga händer.
Ej sken deras namn likt stjärnebloss,
dock vunno de framtidsländer.
Så bör ock en ungdom som älskar sitt värv
i egna bedrifter ej famla,
men offra sitt tacksamma hjärtas skärv
på altaret, rest åt de gamla.

O, tänd, du morgonens starka bris,
alla släckta och rykande veckar,
och sjungen, I unga, kampens pris,
ty till kamp är du född, ej till lekar.
Och för sången som darrar i ungas bröst
från de röjda vädjobanor,
skall tonen bli ung i de gamlas röst
när de smycka de slitna fanor!

Jag vill ringa till helg för den ljusriddarhop
som har grånat i kampens stunder
och ljutit sin andes hänförelsedop
över hjärtats och gärningens under.
Och för stupade sköldmör, som gjort sin plikt,
vill jag klinga med fejade stålet.
Ert minne skall egga till dåd och dikt
och bevinga stegen mot målet!

Viktor Myrén.

Internationell socialistisk kvinnodag.

En återblick.

Sedan den första int. soc. kvinnodagens hållande ha stora omvälvningar ägt rum i folkens liv. På int. soc. kvinnokongressen i Köpenhamn 1910 beslutades på förslag av Clara Zetkin att en sådan dag skulle hållas av de socialistiska kvinnorna. Från henne utgick också budskapet till internationalens kvinnor under flera år. Då gällde demonstrationerna på denna dag kravet på medborgarrätt.

En särskild rösträttstidning, "Rösträtt för kvinnor", utgavs i Suttgart av Clara Zetkin. Ur denna är en temperamentsfylld artikel införd i Morgonbris n:r 6, 1912, som vi införa några brottstycken ur för att återföra oss till denna tid och minnas striden för denna rätt:

"Klockan ljuder. Från fjärran dagar svävar till oss hennes ton. Århundraden av vår historia visa oss kvinnan ägnande sin håg och sina händers arbete åt hemmet, vars herre mannen är. Vad kvinnan kunde bliva och var, det bestämde hemmets tränga krets och mannens vilja. Våra lagar återspegla det och kvinnans väsen bär ären och märkena därav. — — — Klockan ljuder. Hennes ton slår mot vårt öra, hög, full, ur djup. Den tvingar vår blick in i fabriker, kontor och vindskammare; in i mejerier, ut på åkrar och in i trädgårdar; in i hospitalen, skolor och in i de fria yrkenas verkstäder.

Ett arbetsfolk av kvinnor finner den här, miljonhövdad, flämtande under bördor, styrande maskiner, kämpande med vetenskapens och konstens uppgifter. Allt det som när, kläder, skyddar människan, det som bildar och fröjdar henne, det som gestaltar hennes liv skönt och behagligt: det är i dag även kvinnoverk. — — — Klockan ljuder. Hennes ton kommer snyftande, mullrande ur avgrunden. Vi se öde, kalla hem; ett ändlöst tåg av bleka, förpinade barn utan solskens och moderskärlek, otaliga kvinnor, genom vilkas själar går ett svärd, emedan de endast få vara sina barns föderskor men icke dess uppfostrare. Artikeln fortsätter med att måla det privatkapitalistiska samhällets förmåga att göra arbetareklassens liv till ett inferno.

Arbetareklassen har blivit ett profitverktyg och alla äro kedjade i löneslaveriet. 'Icke rosor och myrten, skönhet och luft' få de njuta, utan det är allas strid mot alla i kampen för brödet. Men 'Klockan ljuder'. Dess ton kommer från det land, där våra drömmar vandra. Arbetande jämlik och fri verkar kvinnan bland arbetande jämlikar och fria, icke undanträngande mannen, utan fastmer delande hans verk. Ingen brist, sorg för livsuppehållet piskar henne till ett glädjelöst arbete eller kopplar in henne i ett förhatligt kärleksförhållande. — — — Sysslorna vid den husliga härden bringa henne inte under mannens förmynderskap. Hon har bara en herre över sig: Samhället, i vars vilja hon själv såsom likaberättigad medlem är medbestämmande. — — — Socialdemokratin vill öppna sinnet och själar hos de uttröttade kvinnorna att de må förstå klockans klang."

Den 12 maj hölls också dagen i ära i Sverige. Större möten hölls på ett tiotal platser och resolutionen från V. U. antogs, vars slutkläm hade följande lydelse:

"Som klassmedvetna socialdemokrater ha i dag i flera europeiska länder kvinnorna samlats till massdemonstration för att uttala som sin mening att proletariats frigörelse, som är både mäns och kvinnors frigörelse ur löneslaveri och elände, på samma gång må bli till befrielse för kvinnan ur tusenårs fördomar och förtryck. Med rösträtts skola vi främja socialismen! Med socialismen skola vi erövra världen!"

Den 2 mars skall kvinnodagen hållas 1913. Även detta år är parollen: "Fram för medborgarrätten" och Clara Zetkin sänder ut tidningen "Kvinnorösträtt".

Till internationalens kvinnor hade Agda Östlund sänt en hälsning från oss, vilken tillsammans med hälsningar från Englands, Danmarks, Finlands och Norges kvinnor är införd i "Kvinnorösträtt". Hälsningen är på svenska införd i Morgonbris n:r 3, 1913. I samma nummer är översatt Adelheid Popp's artikel: "Kvinnorösträtten ett kampmedel mot krig och palagor."

Det är oroligt och börjar nu dra ihop sig till krig där nere i Balkan hörnet, vilket starkt framträder i artikeln. Adelheid Popp skriver i denna artikel, som vi även införa några brottstycken ur:

"Det är som ödet stode i förbund med oss, ty just nu föreligger ett förhållande, som måste öppna ögonen även på de indifferentaste kvinnorna angående skadligheten av en dålig samhällsordning. Ej mer än några månader hava förflutit sedan krigets hela skräck stod hotande införd det österrikiska proletariats. Kvinnor och mödrar sågo förtvivlade, rädda, med klappande hjärtan emot det annalkande. Män och söner blevo i 'kejsarens namn' slitna från sina familjer och sända till de avlägsna gränserna för att vara beredda till att taga emot fienden. Ännu i dag vänta kvinnor och mödrar på familjefädernas återkomst. — — — Kvinnorna lida nöd. Det underhåll, som 'fäderneslandet' ger dem, är en allmosa. — — — Kvinnorna fordra rösträtt för att kunna sända till parlamentet tillförlitliga kämpar ur mäns och kvinnors led mot den folkfientliga militarismen, mot det människoförnekande kriget." — — —

I Sverige hölls även detta år ett tiotal möten och på de flesta platser antogs samma resolution som 1912.

Den 8 mars var kvinnodag 1914. Den måste ordnas som ett kampmedel för våra rättigheter, skriver V. U. till klubbarna, och efter dagens hållande konstaterar A. Ö. i Morgonbris att idén slagit igenom, ty nu hade 20 klubbar haft praktiska möten. Där ej talare kunnat erhållas hade klubbarnas egna medlemmar löst uppgiften. Även denna gång är det kravet på rösträtt, som träder i förgrunden.

I utlandet synes dagen fått en imponerande tillslutning. I Berlin hade anordnats 39 möten i de största lokalerna som fanns, men ändock hade tusentals kvinnor måst stanna utanför. Alla män, som kommit till, lämnade platserna åt sina demonstrerande systrar. Överallt i Tyskland hölls stora möten och kvinnorna krävde allmän, lika och direkt rösträtt för val till samtliga lagstiftande och förvaltande korpo-

rationer för män och kvinnor vid fyllda 20 år.

Ungefär samtidigt är det som Rosa Luxemburg ådömdes 1 års fängelse för sin djärva och modiga fredsagitation.

1915 är kriget inte längre en skuggbild, som skymtar fram och skrämmer, nu är det i all sin ohygglighet verklighet.

1915 års int. soc. kvinnodag manifesterar sig också över hela världen där den kan hållas till ett enda samfällt rop på fred. Svenska soc. dem. kvinnorna sända genom Anna Sterky och Anna Lindhagen hälsning till systrar i England och Tyskland. Anslutningen till kvinnodagen är mycket livlig och överallt antages V. U:s resolution, ur vilken vi påminna om denna passus:

”Vi protesterar mot den uppfattningen, att stora delar av folket i de krigförande länderna dock vilja kriget. Folkets vill icke fiendens död, icke sårades jämmer, icke nedskjutna städer, icke brända hem, icke flyktingars ångest. Folket vill icke kriget. Det har endast nu blivit krigets slav.”

1916 synes korrespondensen med internationalens kvinnor upphört. Vi veta ej när kvinnodagen skall hållas, ty förbindelserna äro mycket oregelbundna. Kriget är i full flamma. Hatpropagandan intensiv, postensuren effektiv. Ett meddelande kommer dock och den 8 april anordnas möten här i Sverge på flera platser. Resolutionen riktar sig mot kriget och protesterar vi mot att fåtalet skall äga befogenhet kasta folken in i förödande krig. Medborgarrätt för kvinnor begäres. Kvinnorna avsky livsförödaren kriget. Arbetarekvinnorna se i socialismens bärande idéer hoppet om framtiden.

På våren 1917 har ryska revolutionen kommit och den behärskar sinnena. Internationella soc. kvinnosekretariatets proklamation att kvinnodagen skall hållas den 1 april har nått oss och parollen lyder att mötena skola hållas för kvinnornas rösträttsfråga. Många möten höllas här. Vår resolution sändes till både krigförande och neutrala länder och vi mottogo hälsningar från Holland och Danmark.

Nu börjar livsmedelsbristen i vårt land bli kännbar och 1918 behärskas sinnena därav. Den 3 mars hålles kvinnodagen, men synes vi ej stått i samma livliga rapport med internationalens kvinnor som vid de förra. Kriget pågår, det enda av-

brott i de dagliga telegrammen är underhandlingarna i Brest Litovsk om vapenstillstånd mellan Ryssland och Tyskland. På femton platser ha den 3 mars hållits möten och varit en god agitationsdag för klubbarna. I resolutionen som antagits säges:

”Freden dröjer. Kriget, dyrtiden och livsmedelsbristen hotar ödelägga såväl krigförande som neutrala länder, hota med förstörelse familj, hem och samhälle tills intet står oss åter. — — —

— — — Gemensamt som vi lida under nuvarande orättfärdiga förhållanden skola vi fullfölja kampen mot dessa, skola vi gå framtidens väg — mot kriget — för freden — för socialismen.”

Efter 1918 har ingen internationell socialistisk kvinnodag hållits. Kriget avbröts i november 1918. Revolutionerna och hungersnöden trädde i dess spår. Varje folk lever sitt intensiva liv, med dess olyckor, lidanden och förhoppningar. Kvinnointernationalen är sprängd. Clara Zetkin har gått till kommunisterna. I slutet av 1921 börjar dock Adelheid Popp söka förbindelse med även de neutrala staternas socialistiska kvinnor och 1923 samlas kvinnorna åter till konferensen samtidigt med andra internationalens kongress i Hamburg. Här beslutas om återupptagandet av en kvinnornas demonstrationsdag, för kvinnornas likarättigheter, fred och socialismen.

Kvinnodagen återvann genast sin plats som en samlingsdag för proletariats kvinnor och i de större städerna i utlandet ha de mött upp i tio- och tjugutusental till demonstrationer och möten.

Då vi i år följa parollen, må vi också göra det med känsla och övertygelse om vår samhörighet med arbetarklassens kvinnors strävanden i de olika länderna, för verklig och varaktig fred folken emellan och för socialismen.

Skulptur av C. J. Allen.

Kapitalets nytta.

En rättelse.

I artikeln under ovanstående rubrik i Morgonbris septemhernummer förekom en passus med följande lydelse:

Kapital är upplagrad arbetskraft och jordkraft (naturkraft). Men denna upplagring har i vårt moderna produktionssystem skuld till den höga grad att kapitalet självt är bliven en lika betydelsefull produktionsfaktor och kommer att bliva det, om ej mänskligheten vill börja på att deklinera mot naturstadiet. Men Argus är väl ingen Rousseauan heller!

Vi kunna föreställa oss att våra uppmärksamma läsare grubblat över innebörden i dessa rader. Hela saken blir emellertid fullt klar, om man utbyter ordet ”skuld” på fjärde raden i citatet och sätter dit ordet ”skett” i stället.

Vi passa på tillfället att frikänna sättare och korrekturläsare från misstaget. Felet är artikelför:s, som har en gräslig piktur!

S. V.

Vårt studiearbete.

Lika vanligt som det är att man vid besök hos klubbarna får höra medlemmarnas jeremiader över bristande kunskaper och behovet av dylika, lika vanlig är den förklaringen, att våra kvinnor, de flesta av dem åtminstone, inte bevista de av A. B. F:s lokalutskott eller av arbetarekommuner eller andra sammanslutningar anordnade studie- och föreläsningskurserna. Nyligen bevistade jag en plats, där arbetarekommunen anordnat föreläsningskurs i kommunalkunskap och för att stimulera kvinnornas intresse beviljat dem tillträde för halv avgift, men trots detta hade endast tre av klubbens medlemmar bevistat föreläsningarna. Detta här relaterade fallet hör sorgligt nog inte till undantagen, utan tvärtom är det nästan regel att det är en försvinnande liten bråkdel av våra kvinnor som tillgodogöra sig de möjligheter i bildningsavseende, som stå till buds. Och dock är för närvarande bildningsarbetet det viktigaste. Inte så att vi nu skulle nått upp till en så hög numerär inom vårt förbund att agitation utåt skulle vara överflödig, tvärtom stå ännu alltför många arbetarekvinnor oförstående för vår rörelse, men det är dock frågan om, att där klubbar redan finnas, där böra dessa bedriva arbetet så att det samma blir den kraftigaste agitationen. Och detta sker väl bäst genom att vi lägga arbetet så, att vi verkligen skaffa oss kunskaper och så långt möjligt utbilda oss till vakna och ansvarsmedvetna medborgare. Men då måste också den enskildes arbete till. För att kunna tränga in i en fråga kräves det studier av de enskilda medlemmarna och det kräves av oss att vi åtminstone övervinna vår maklighet så mycket att vi infinna oss vid föreläsningar som anordnas. Och vi skola inte inskränka oss till att bevista föredrag och föreläsningar, som vår egen klubb anordnar, utan vi skola även förstå att tillvarata vad som bjudes från andra håll. Där ej någon annan organisation anordnar föreläsningskurser bör initiativet tagas av kvinnoklubben och helst bör man då välja ämne i anslutning till vad som studeras i klubbens studiecirkel eller vad som möjligtvis kommer att väljas för en nybildad cirkel. A. B. F. förmedlar föreläsningskurser för det billiga priset av 65 kr. för tre till sex föreläsningar. Tillskriv A. B. F:s Centralbyrå, Stockholm 1, och begär föreläsningsskatalog och övriga upplysningar.

H. F—d.

Deltagare i kvinnokursen i Fogelstad.

Från A. B. F:s kvinnokurs i Fogelstad.

Nära 60 ansökningar till deltagande i den i år av A. B. F. utlysta kvinnliga kursen blevo beviljade. Alla kunde ej få rum i Brunnsvik, varför deltagarna delades upp på en kurs i Brunnsvik och en i Fogelstad. Som ett präktigt referat av Brunsvikskursen förut varit inne i Morgonbris, så vilja vi även relatera något från kursen i Fogelstad.

Vi alla, som möttes på Katrineholms station, från söder och norr, öster och väster, undrade icke så litet över hur det skulle komma att gestalta sig för oss, men väl framme vid skolan blevo våra bekymmer nästan med detsamma bortblåsta. Vi togos genast väl om hand av ett par käcka gymnaster. På samma dags afton blevo vi av fröken Tamm inbjudna till samkväm och fingo där göra bekantskap med vår första lärare, rektor J. Sandler.

Kl. 8 på morgnarna börjades vår dag. Med sång och föreläsningar. Rektor Sandler föreläste i kommunalkunskap. Det var inga "torra" föreläsningar som presterades, utan gjordes dessa så att ingen tröttnade. Alla voro med från början till slut och med de praktiska övningarna blevo föreläsningarna verkligt kunskapsgivande. Fröken Hesselgren föreläste över samma ämne som i Brunnsvik. Alla voro mycket glada över dessa värdefulla föreläsningar som ibland, när det blev för varmt inne, höllos i vacker sörmäländsk björkpark intill skolan. Bildnings- och studiearbetet och litteraturföreläsningarna höll rektor Oskar Olsson och rektor Honorine Hermelin i fackföreningskunskap, vilka voro mycket intressanta och

Kring ett manifest.

Klubbarna ha ålagts att i sina studiecirklar bl. a. ämnen även ta upp "socialism" och hänvisats till en studieplan. Ja, detta är bara bra, men när man läser igenom litteraturförteckningen för studieplanen då får man liksom en känsla av att här köra vi fast i portgången. Endast ett litet fåtal av våra medlemmar ha läst dessa böcker, och en studieledare måste veta vad cirkelmedlemmarna skola läsa. Det vill säga, man kan inte begära att en medlem skall redogöra för eller ta stoff till en inledning av en bok i vilken hon på sin höjd förstår varannan rad. Våra medlemmar äro för litet tränade i att läsa fack- eller vetenskaplig litteratur. Någon gång måste vi dock börja, men vi få nog börja ganska anspråkslöst, som alltid för resten. Ett bra sätt vore om vi kunde göra början med ett par eller tre föreläsningar, som tjänade som inledning till det arbete cirkeln tagit sig an. Vi måste ju alltid räkna med vilken

värdefulla. Varje dag fingo vi en stunds gymnastik, som säkerligen inte var minst rolig för åskådarna. Flera härliga bilfärder fingo vi företaga i den vackra trakten genom fröken Tamms vänlighet att ställa sina bilar till förfogande.

Allt för snart var denna härliga och lärorika vecka gången och vi stodo inför avskedet, som kändes riktigt smärtsamt.

På lördagskvällen var ett stämmingsfullt samkväm anordnat, vid vilket å omse håll höllos tal med tack för allt som givits under denna minnesrika vecka med sin goda stämning och kamratanda. X.

tid vi ha till läsning och försöka anpassa arbetet därefter.

En eller två föreläsningar om "socialistiska föregångsmän" (utopisterna) skulle säkert vara utmärkt som inledning till "socialismens banbrytare" ett ämne som inte behövde ta en hel vinter i anspråk utan kunde med behållning vara färdigt på 7—8 sammanträden. Det blev även ett intressant personstudium, som man sedan har nytta av vid studiet av de socialistiska strömningarna. Genom läsningen av dessa biografier, som oftast äro lättare att förstå, än de teoretiska utläggningarna om det socialistiska tänkandet, vänjer man sig dock vid att även så småningom kunna tillgodogöra sig vetenskapliga arbeten om de socialistiska teorierna. Vid en av sommarkurserna i Brunnsvik arbetade en cirkel i socialism. Den enda bok som där kom till behandling var den gamla urkunden "Kommunistiska manifestet". Mången kanske tror att detta manifest inte har något av värde för socialdemokrater. När manifestet talar om kommunister är det inte vad vi i dag mena med kommunister, vilket man snart märker vid läsningen av detsamma. Nu vill jag inte precis påstå att just detta "historiska dokument" är så fasligt lätt att läsa. Ähnej, man får nog anstränga tankeapparaten en smula, och det får man göra var man än börjar, när det gäller allvarligt studium. Men, vi ska väl inte i alla tider matas med sked? Det värdefulla med Kommunistiska manifestet är emellertid att man kan behandla det så att säga bitvis. Detta är ju förklarligt, då manifestet utgör hörnstenen för den socialistiska propagandan fram genom nära ett helt århundrade. Om en cirkel har behandlat "socialismens banbrytare" kan man för återstående delen av vintern gå till studiet av Kommunistiska manifestet.

Alla medlemmar måste skaffa sig den lilla skriften, som kostar 75 öre och finnes på Tidens förlag. Och alla måste mycket noggrant läsa igenom den och göra anteckningar medan man läser, och detta skall vara gjort när cirkeln börjar arbeta. Så börjar man med att gemensamt läsa igenom manifestet stycke för stycke, varje medlem i tur och ordning. Först mycket noggrant och med anteckningar, författarnas olika företal och så Hjalmar Brantings efterskrift. När man så går till behandling av alla de olika problem manifestet rör sig om, får man alltid komma ihåg att det utkom första gången 1848. Genom studiet av socialistiska banbrytare har man fått något på känn hur livet gestaltade sig för arbetarna vid den tiden.

Då man stannar inför en kraftig sats bör man också göra klart för sig om och

i vilken grad just detta är tillämpligt på våra förhållanden.

Här följa de diskussionsämnen ovan nämnda cirkel tog ut ur manifestet, detta är dock icke alla, ty många fler möta en vid begründandet av det man läst.

Är arbetarklassen i majoritet? Klassindelningen i Sverge. Statistisk årsbok.

Vilka följder ha de tekniska förbättringarna haft för arbetarklassen i såväl ekonomiskt som socialt hänseende?

Befolkningsfrågan. Har Marx förbisett eller underskattat betydelsen av densamma?

Äger katastrof teorien fortfarande giltighet?

Bestämmer arbetslönen fortfarande på samma sätt som varupriset? Hur bör den bestämmas?

Medför industrialismen nödvändigt sänkning och nivellering (utjämning) av arbetslönerna?

Är arbetaren artskild från borgaren i fråga om religion, moral, nationalitet? Har arbetarklassen en moral, borgarklassen en annan?

Eländesteorien. Är arbetarklassens levnadsstandard i sjunkande? Om så är, väckes därav det revolutionära medvetandet?

Materialistisk historieuppfattning. Är den materialistiska historieuppfattningen absolut nödvändig för socialismen?

Kooperativ eller statlig verksamhet?

Ja, här kunna vi stanna så länge. Som synes är det inga förlegade antikviteter det kommunistiska manifestet bjuder på, utan frågor, aktuella för dagen. Det är dock långt ifrån alla. Om tiden medger kan man gott ta upp till granskning det program som enligt manifestet bör och kan genomföras i alla mer utvecklade länder.

Skulle vi kunna knoga igenom detta en vinter, den som kommer, så kunna vi säkerligen en kommande vinter ge oss in på studiet av socialism efter de studieplaner A. B. F. redan har.

Ett mycket intressant, på samma gång lätt och roligt ämne för en cirkel vore "Socialdemokratin i Sverge". Litteraturen till detta är dock något ofullständig, men med det som finns kan man komma ett bra stycke.

Litteratur till socialismens banbrytare.

Branting, Hj.: Socialdemokratins århundrade. Finns endast på bibliotek.

Branting, Hj.: Socialism. Verdandis småskrifter n:r 45.

MacDonald: Socialism. "Modernt vetande." Tidens förlag.

Höglund, Z.: Socialismens historia från vederdöparna till vår tid. Också utsäld, men finns säkert på varje arbetarebibliotek.

Oljelund, Ivan: Robert Owen. Revolutionens förkämpar. Holmströms förlag.
Schirokauer: Lassalle. Roman. Tidens förlag.

Kommunistiska manifestet.

Statistisk årsbok. Avdelning om yrken och näringar.

Sandler: "Samhället sådant det är." Tidens förlag.

Branting: Socialdemokratins århundrade.

Sombart, V.: Proletariatet. Finns endast på bibliotek.

Wright, Harold: Befolkningsproblemet. Utmärkt. Norstedt & Söners förlag.

Koefoed-Jenssen: Befolkningsfrågan under det 19:te århundradet. Finns endast på danska, men bör läsas ändå.

Bernstein, Edv.: Socialismens förutsättningar. Tidens förlag.

Bernstein, Edv.: Socialdemokratins uppgifter. Tidens förlag.

Jaurès, Jean: Arbetarna, fosterlandet och armén. Tidens förlag.

Kautsky: Klassmotsättningarna i den franska revolutionens tidsålder. "Modernt vetande." Tidens förlag.

Kautsky: Etik och materialistisk historieuppfattning. Thomas Morus och hans utopia.

Kollontay, Alexandra: Den nya moralen och arbetareklassen.

Wigforss, E.: Den materialistiska historieuppfattningen.

Örne, And.: Kooperativ samhällssyn. Kooperatism. Kooperativa idéer och spörsmål. Kooperativa förbundets förlag.

Socialdemokratin i Sverge.

Vennerström, Ivar: Svenska utopister. Tidens förlag. Tyvärr har endast en del av detta arbete utkommit.

Branting, Hj.: Tillägget i Socialdemokratins århundrade.

Magnusson, Gerh.: Socialdemokratin i Sverge. Mycket omständlig.

Palm, Aug.: Ur en agitators liv. Roligt, spännande, lärorik.

Kock, Martin: Timmerdalen. Roman. Om vi så skulle ha en pristävlan om den bästa studiecirkele.

Agnes Söderquist.

Stipendium till folkhögskoleelev.

Ur förbundets bildningsfond kan ett stipendium erhållas, emedan stipendiat fått förhinder bevista folkhögskolekurs i vinter.

Ansökningen skall insändas till förbundsordf. och vara försedd med vitsord från avdelningens styrelse, att sökanden fyller fordringarna, som finnas angivna i förbundets cirkulär n:r 3, 1925.

Arbetarhemmen och jazzkulturen.

När man är ute på agitation bland kvinnorna får man till leda höra invändningen att inte arbetarekvinnorna ha tid att delta i organisationsarbetet emedan de måste sköta sina hem och de ha inte intresse till över för något annat. Om man då går dem litet närmare in på livet, för att ta reda på vad de innesluta i begreppet hem, så finner man sorgligt nog snart, att deras tankar röra sig i en mycket trång och begränsad cirkel: mat, grytor och kläder, mat, grytor och kläder. Att en maka och mor även har uppgifter på det andliga området när det gäller ett hems skötsel har man så förvånansvärt lätt att glömma bort; hon är och förblir hushållerska och det är i de flesta fall hon själv som är skulden till att så är förhållandet. Hon har genom att helt och hållet gräva ner sig i vardagslivets bekymmer och omsorger och genom att fullkomligt stänga till sin själ för idéernas befriande vindar, ställt sig utanför det levande pulserande livet.

Nu är visst inte meningen med dessa rader att på något sätt bagatellisera det husliga arbetet. Det bör som allt arbete respekteras och även skötas ordentligt och att så sker är ju av oerhörd vikt just i arbetarhemmen, där tillgångarna äro så ytterst begränsade. Och på det området utföra nog också många av våra arbetarekvinnor bragder i det tysta, som äro väl värda allt erkännande. Men lika litet som en skomakares tankar alltid måste vara fängslade vid läster och skor, lika litet behöver en husmor alltid ha sina tankar fastlåsta vid det som går under benämningen vårt dagliga bröd. Visst finns det husmödrar, som ha det så svårt i ekonomiskt hänseende, att de nästan aldrig kunna frigöra sig från oron hur de skola få det hela att gå ihop, men det är inte dessa vi vända oss till i det här sammanhanget och för övrigt, hos dem finner man oftast mer förståelse än hos dessa, som ha det relativt skapligt. Livet självt har hårt och obarmhärtigt lärt de förra att på ett annat sätt se sammanhanget i samhällsproblemen.

Hur är nu förhållandet i de flesta arbetarhem? Jo oftast så, att mannen är politiskt intresserad, han tillhör sin fackförening och arbetarkommun och han har kanske även

en del kommunala uppdrag. Men allt detta är saker, som han sköter utanför hemmet. Med sin hustru resonerar han endast om hushållspengar, om barnens skor, kläder o. d. och samtala de om något annat blir det om Petterssons nya tapeter eller om Anderssons dotter, som tänker gifta sig etc. Idéerna, som han arbetar för, nämner han aldrig ett ord om till hustrun, många gånger kanske av inbillad farhåga att inte bli förstörd, men sorgligt nog alltför ofta av brist på förståelse från hustruns sida. Och i denna andefattiga atmosfär växa barnen, framtiden upp.

Vi klaga mycket över det växande släktets brist på intellektuellt intresse, men är det under sådana förhållanden så underligt att detta intresse saknas hos de unga? Hemmet, som skulle gett dem de första impulserna, tycks helt och hållet förgätit att de hade en själ, den kanske endast behövt en liten väckelse för att vakna till medvetande, men denna väckelse har uteblivit, kamrater ha lockat ut i nutidens tomma nöjesliv och jazzgossen och jazzflickan stå där personifierade och föräldrarna ha inte annat än beklagande till hands, om de överhuvudtaget se eländet.

Under en diskussion om organisationsarbetet bland kvinnorna yttrade nyligen en manlig partikamrat, att det vore lyckligt om kvinnorna sammanslöte sig i kvinnoklubbar, där de kunde bibringas förståelse för socialismen och för det politiska arbetet, inte bara därför att kvinnornas medverkan i samhällsinstitutionerna är högst behövlig och nödvändig, utan även därför att samförståndet och samarbetet i hemmen skulle bli ett helt annat och barnen skulle ha en helt annan grund att bygga på när de gå ut i livet för att fortsätta det befrielseverk, som deras förfäder påbörjat.

Det vore önskligt att flera av våra manliga partivänner finge upp ögonen för detta förhållande och även att de i så fall gäve sina åsikter tillkänna. Det är inte en dag för tidigt att vi riva skimret av den förmenta huslighet, som gör sig bred över sin inskränkta syn på alla frågor och som med förakt se ned på de kvinnor, som offra tid på politiskt och socialt arbete.

Kvinnorna och Internationalen.

I förra numret redogjorde Anna Lindhagen för kvinnornas konferens i Marseille och de viktigaste besluten.

Denna var en förpostfäktning till kvinnornas önsknings inom internationalen. Från flera håll ha framkommit krav på att kvinnornas organisering och anslutning till socialdemokratin skall ägnas större uppmärksamhet än hittills, då det är av oerhörd stor vikt för socialismens utbredning att kvinnorna, hustrurna och mödrarna besjålas av de idéer som skola föra mänskligheten framåt.

Ett 60-tal kvinnor deltog i Internationalens kongress. De resolutionsförslag som kvinnokonferensen antagit att förelägga denna kongress hänskötos till en kommission för förberedande behandling. Till denna valdes mest kvinnor, emedan alla delegationer som hade kvinnliga representanter valde dessa. Männerna som deltog i kommissionens förhandlingar voro från länder som ej hade några kvinnliga delegater på kongressen. Till dessa hörde Sverige. Vi representerades då av red. Emil Rosén och partikasören Emil Vallin. Den förstnämnda har i en art. i Ny Tid redogjort för arbetet inom kommissionen och kongressens beslut, som vi här taga oss friheten att delvis avtrycka.

Red. Rosén skriver:

Den tre timmar långa debatten i kommissionen rörde sig huvudsakligen om kravet på tillsättandet av en rådgivande kvinnokommitté, vid sidan av Exekutiven. Denna kommitté skulle ha till uppgift att för Internationalens ledning lägga fram kvinnornas speciella önskemål och främja åtgärder, ägnade att i de olika länderna underlätta såväl propagandan bland kvinnorna som

Det är inte en dag för tidigt att kvinnorna vakna till insikt om, att hemmet inte bara bör vara en plats där dess medlemmar skola tillfredsställa sina materiella behov, utan det skall även och framförallt vara en härd, där andarna skola växa och utvecklas. Det är kvinnorna givet att forma och utdanna framtiden. Mätte de göra detta så att inte framtidens dom faller alltför tung över dem.

H. F—d.

kvinnornas kamp för full likställighet med männen. Vår partivän Roosbroek, Belgien, opponerade sig emot förslaget i fråga, framhållande att en sådan kommitté ändå icke kunde komma att bestå av representanter för mer än ett fåtal länder och sålunda icke bleve i stånd att informera Exekutiven angående kvinnorna berörande förhållanden inom Internationalen i dess helhet. Roosbroek höll före, att apparaten med en kommitté bleve för vidlyftig i förhållande till det gagn den kunde medföra och ansåg, att en kvinnlig medlem i Exekutiven kunde utträta detsamma som kommittén. Men kvinnorna stodo på sig och argumenterade ivrigt för förslaget. Och segrade naturligtvis.

För resolutionsförslagets redigering tillsattes en kommitté, bestående av tvenne ombud för envar av de tre stora språkgrupperna jämte en representant, hemma i såväl tyska som franska och engelska, med uppgift att se till att utskriftarna på dessa tre språk, kongressens officiella, blevo fullt överensstämmande. Språkexperten i fråga blev madame Bracke, Frankrike, och till föredragande inför kongressen utsågs fru Adelheid Popp, Österrike.

Frågan kom före till behandling vid torsdagens eftermiddagsplenium, varvid fröken Popp på ett talangfullt sätt motiverade resolutionsförslaget, som därefter antogs utan opposition. Resolutionen lyder som följer:

Socialismens förverkligande fordrar massornas aktiva deltagande vid samhällets nydaning. Då dessa massor till hälften utgöras av kvinnor, är det av grundläggande betydelse, att alla länders socialistiska partier bedriva organiserandet av kvinnorna för den socialistiska arbetarrörelsen med all kraft. För att uppnå detta mål, måste varje socialistiskt parti betrakta kvinnornas fullständiga frigörelse såsom en av de viktigaste punkterna i sin politik. Kvinnans frigörelse har den fulla politiska, ekonomiska och sociala likställigheten av man och kvinna till förutsättning, i synnerhet vad beträffar lika aktiv och passiv valrätt.

De socialistiska partierna fordra likhet inför lagen mellan man och kvinna inom äktenskapet och likhet i fråga om medborgarskap vid giftermål samt de oäkta barnens likställighet med de inom äktenskapet födda. De kräva vidare likställighet för kvinnan i fråga om yrken, även inberäknat statsämbeten såväl som kvinnans fullständiga ekonomiska likställighet i förvärvslivet utan hänsyn till civilstånd eller behov. Därför måste den socialistiska rörelsen i alla länder gynna kvinnornas organisering för att möjliggöra dryftandet dem emellan av sociala kvinnoproblem samt för att sätta dem i stånd att själva föra dessa fram till sin lösning.

Det kapitalistiska samhällets utveckling har försatt kvinnorna i en beroende social och kulturell ställning så att deras politiska och ekonomiska ställning i förvärvslivet är svagare än mannens, trots att moderskapets förpliktelser och börda fordrar särskild omsorg om och särskilt skydd för kvinnorna. Den socialistiska rörelsen måste därför fordra vidtagandet av alla skyddsåtgärder, vilka arbetarna och i synnerhet arbeterskorna äro i behov av, för att därigenom säkra moderns och barnets välgång.

Kongressen förklarar vidare: I betraktande av, att under nuvarande förhållanden det stora flertalet kvinnors intresse i första hand gäller hem och barn, dragas de i första hand till socialismen därigenom att de i denna se ett medel till skydd mot krig och elände.

Därför uppmanar kongressen alla socialistiska partier att förstärka sin kamp mot kriget, från vilket håll detta än må hota, samt att undersöka vilka medel som äro de effektivaste i fråga om att bekämpa dyrtiden, så att den internationella ekonomiska politiken kan ledas i socialistisk anda.

För att åstadkomma samförstånd i fråga om mål och medel mellan de kvinnliga partivännerna i olika länder skall en internationell rådgivande kvinnokommitté tillsättas, utsedd av de nationella sektionerna, med uppgift att vara Exekutiven behjälplig samt att organisera kvinnokonferenser, vilka skola äga rum i anslutning till den internationella socialistiska kongressen.

Denna kommitté skall bildas på samma grundval som den socialistiska arbetarinternationalens exekutivkommitté och skall sammankallas minst en gång årligen. Internationella kvinnokommitténs förvaltning skall ombesörjas av Internationalens sekretariat i samförstånd med kvinnokommittén.

Internationalen får alltså ett nytt organ, en kvinnokommitté vid sidan av Exekutiven. Det återstår att se vad den kan komma att utträta. Den skall icke utses av de anslutna partiernas kvinnliga medlemmar eller kvinnoorganisationer, utan av partierna som sådana, vilket förslagsställarna voro mycket angelägna om att framhålla. Låtom oss hoppas att kommittén kan hitta på något sätt att stimulera kvinnornas intresse för allmänna angelägenheter, för anslutning till de politiska organisationerna, för fredsarbetet, för socialismen.

Arbetarekvinnor manifesteras eder fredsvilja och möt upp till Int. Soc. Kvinnodagens möten.

Målning av Corregio.

Tandvård för skolungdom.

En fråga av utomordentlig betydelse, som hittills ganska litet beaktats men som i en snar framtid måste lösas, är tandvård för skolungdomen. De större städerna ha ju själva tagit hand om saken och i flera dylika existerar därför sedan många år tillbaka en för barnen synnerligen välgörande tandbehandling redan ifrån första skolåret.

Detta är emellertid gott och väl och om vi hade endast välordnade städer, där barnen omhändertoges på bästa sätt även på detta område, behövdes nog intet vidare åtgöras för saken, men då så tyvärr inte är fallet anser jag att det måste bli en det allmännas fråga att åstadkomma tandvård för, så långt sig göra låter, all landets skolungdom.

Under de senaste åren har tandvårdsfrågan ur olika synpunkter flitigt ventilerats såväl i riksdagen som annorledes, men talet har därvid mest rört sig om på vad sätt en billig tandvård för den vuxna befolkningen skulle kunna åstadkommas. Det är visserligen nyttigt och nödvändigt att skapa möjligheter för en och var att få sina egna dåliga tänder ersatta med bra konstgjorda och till överkomliga priser, men den förebyggande metoden är

i det här fallet, som i alla andra, naturligtvis bättre än den botande. Ifrån denna synpunkt sett måste den första åtgärden bli en allmän skoltandvård med preservering av barnens egna tänder samt med undervisning uti skötseln av tänderna redan från tidigaste barnåren innan man kan tala om tandvård. Tills dess blir alla andra åtgärder palliativ.

Men även skoltandvården har för flera år sedan varit föremål för myndigheternas uppmärksamhet, i det att riksdagen 1913, efter motioner av hrr Gullberg och Sandstedt tillsatte en kommitté på fyra personer med uppdrag att utreda "på vad sätt en effektiv tandvård särskilt vid landsbygdens små- och folkskolor må kunna komma till stånd samt för riksdagen framlägga förslag härom".

Svenska Nationalförbundet för munhygienens befrämjande hade i jan. 1912 dessutom hemställt om utredning av den offentliga tandvårdens ordnande inom landet.

Efter fyra års arbete avlämnade de sakkunniga i aug. 1917 ett betänkande, vari bland annat förslag till bestämmelser rörande tandvård för lärjungarna i rikets folkskolor och vissa andra läroanstalter finnes upptaget. Detta förslag förefaller kanske litet byråkratiskt och även dyrbart, förhållanden som givetvis verkat hämmande när det gällt vidare åtgärder i saken.

Men trots kostnader måste en skoltandvård komma till stånd, ty att det är bedrövt illa ställt med befolkningens tänder har tillfullo genom denna utredning konstaterats. En titt i betänkandet upplyser oss om en hel del. Så hade t. ex. av 1,500 undersökta barn från Skåne, Småland och Västerbotten nästan alla redan vid 7 års ålder tandröta och vad värre var, inte blott i mjölkänderna utan även i de framkomna beständiga; de senare dock blott 25 proc. i sådan omfattning, att de icke genom tandläkares ingripande kunnat räddas. Senare framkomna resultat av undersökningar har visat, att utav landets befolkning i sin helhet är det blott 10 proc. som ha fullt friska tänder. Vidare framhålles det, att tandrötan bör betraktas som en kultursjukdom, ty av gjorda iakttagelser framgår det, att naturfolken lida föga därav, medan den blir värre ju högre man kommer på civilisationens trappstege.

Såsom orsaker härför påvisas de civiliserade kulturfolkens benägenhet att helt övergå till genom kokning, stekning, bakning eller på dylikt sätt beredd föda, varigenom tänderna slippa undan det arbete, som rätteligen tillkommer dem och varigenom de skulle hållas friska. Men än vidare påpekas såsom orsaker, speciellt för vårt land, "det ymniga bruket av kaffe såsom huvudsakligt födoämne, vidare det alltmer tilltagande bruket av mjukt och 'fint' bröd i stället för hårdare och grövre sådant samt slutligen den i hög grad ökade användningen av socker såväl över huvud taget såsom ingrediens i den dagliga kosten, som i form av 'sötsaker'". Ganska nedslående saker, som här påpekas, inte sant?

Detta påminner en om det uttalande, som tandläkaren, vilken haft tillfälle att grundligt studera tandförhållandena i hela den civiliserade världen gjorde förra året, att det fanns bara ett land, där befolkningen hade fullt friska tänder och det var Bulgarien. Och orsaken därtill var, att den förtärde endast grovt bröd och mycket sur mjölk.

Ganska intressant är de sakkunnigas framhållande av följderna av befolkningens dåliga tänder och vilka avgivas i flera detaljerade punkter. Tuggningen av födan blir ofullständig, varav följer magens och tarmarnas överansträngning med därav följande sjukdomar; de av tandrötan angripna tänderna och en illa vårdad munhåla utgöra en smittofara för egen såväl som andras hälsa i flera avseenden; den ofta uppträdande tandvärken förorsakar minskning i arbetsförmågan såväl som oregelbundenheter i barnens skolgång; i nationalekonomiskt avseende uppstå förluster icke blott genom nedsättning i arbetsdugligheten utan ock genom förminskning i människans förmåga att tillgodogöra sig födan och varigenom ett förlösande av födoämnen förekommer; i estetiskt avseende verkar tandrötan ofördelaktigt genom att försämma eller vanställa utseendet.

Såsom medel emot denna allmänna och förstörande folksjukdom rekommenderas ett kraftigt upplysningsarbete om tandsjukdomarna

och sättet för deras bekämpande inte blott bland den stora allmänheten utan först och sist hos skolbarnen. Dessa senare böra dessutom i skolan erhålla praktisk vägledning och övning i mun- och tandvård, men därjämte en rationellt ordnad behandling av tandläkare.

Själva kärnpunkten i denna fråga ligger just uti hur en rationell skoltandvård skall kunna åstadkommas dels organisatoriskt och dels ur kostnadssynpunkt.

De sakkunnigas förslag härutinnan om dels fasta kliniker och dels rörliga eller en kombination av båda kan nog bli föremål för vidare överväganden och nya uppslag. Framför allt får man se till att det göres så billigt som möjligt, i annat fall komma fattiga och glest befolkade kommuner att bli utan någon tandvård.

Hela komplexet av såväl skoltandvården som den vuxna befolkningens tandvård ligger under utredning av en ny kommitté, vilken tillsattes 1924 efter det årets många riksdagsmotioner i frågan. När denna utredning blir färdig gäller det för oss att fatta position till saken och hur denna skall bli berör till ganska stor del på hur folket ute i bygderna ställer sig till densamma. För kvinnorna och mödrarna bör det ju vara ett livsintresse att dels föra fram önskemålen om en ordentlig skoltandvård och dels i kommuner och landsting framföra förslag härutinnan.

Det är i den här frågan som i de flesta andra omöjligt att få fram något positivt med mindre man har en stark folkopinion bakom kravet. Om en dylik åstadkommes finner man väl de lämpliga formerna samt även de härför nödiga medlen. Utan offer från såväl den enskilde som från samhällets sida går det ju inte, men saken bör vara värd ganska långt gående offer. Bland annat därför, att vi så småningom då kunna få bort det underklassmärke, som dåliga tänder utgör för en stor del av befolkningen. Som kommittén mycket riktigt säger, är tandrötan ett tecken på att även de mest elementära formerna av sundhet och snygghet ännu ej blivit tillgängliga för folkets bredaste lager, det är ett klassmärke, som ett folk med solidaritetskänsla och självaktning bör bannlysa.

Nelly Thüring

TILL KVINNORNA.

Skriven för Morgonbris och införd i dess första nummer, som utgavs i oktober 1905.

*Kvinnor gören er redo
för framtidens medborgarplikt,
stolta och ödmjuka av eder vikt
i striden, som männen och seklerna stredo:
att läka de sår som svedo,
att sanna vår paradisdikt.
Kvinnor, gören er redo
och värdiga framtidens medborgarplikt!*

*Kvinnor, sluten er samman
att grunda en framtidens makt:
I alla, som tveken och tigen försagt,
det är gnistan, som föder den mäktiga flamman,
det är tron, som är storhetsamman,
och på droppar bor regnbågens prakt.
Kvinnor, sluten er samman
att grunda en ljusets och framtidens makt!*

*Kvinnor, gån samman att spörja
om planen för framtidens stad;
spörjen varandra om huru och vad!
Vad skola vi bygga? Var skola vi börja?
Och huru skola vi sörja
för grönska och blommor och blad?
Kvinnor, gån samman att spörja
om planen för framtidens mönsterstad!*

*Kvinnor, I ägen i bröstet
en makt, ej åt andra förlänt;
att döma mildt och att tyda vänt,
och ingen tröst ger den rätta trösten,
om icke den kvinnliga rösten
som tröstebud och tröstare tjänt.
Kvinnor, I ägen i bröstet
en hjärtanas makt, ej åt andra förlänt.*

*Kvinnor, I ägen i barmen
ett sesam, som öppnar ett berg;
och är hon en liten, skälvande dvärg,
och bär han sin hustru ledigt på armen,
det är hon, som ger riktning åt harmen,
det är hon, som ger dådet dess färg.
Kvinnor, I ägen i barmen
ett sesam, som öppnar det hårdaste berg.*

*Kvinna, din makt är att dämpa
den kamp, som sitt eget förtär.
Men ej är det nog, om ett fridsbud du bär,
om ej du ej desslikes lär männen att kämpa.
Ty lär du blott att vika och lämpa,
du männens dråpare är.
Kvinna, din makt är att dämpa
den sinnenas kamp, som sitt eget förtär.*

*Kvinnor, i vaggorna gungar
den sådd, som gör framtiden stor.
Skall det mogna som korn? Eller drakar med klor?
Örninnan är känd av örninnas ungar.
Och domen i framtiden rungar,
när framtiden kallar dig mor.
Kvinnor, i vaggorna gungar
den sådd, som gör framtiden liten eller stor.*

*Det sägs, att vad kvinnorna vilja,
det vilja gudarna med,
och nornorna ge även gudar besked,
de nornor, som gå över hemmets tilja.
Ja, skulle sig gudarna skilja
från männens sviktande led,
då, kvinnor, säg ut, vad ni vilja,
och de eviga gudarna vilja det med.*

K. G. OSSIAN-NILSSON.

Resolutioner, antagna vid första allmänna barnavårdskon- gressen, som hållits i Genève i augusti detta år.

De flesta länder i världen hade sänt regeringsombud. Sveriges regering företrädde av socialrådet Eric Sjöstrand och barnavårdsinspektör Anna Lindhagen. Omkring 200 rapporter från sakkunniga i skilda länder angående barns och ungdoms vård förelågo i tryck till kongressen, därav 11 rapporter från Sverige.

Bland antagna resolutioner märktes följande:

Skydd för mödrar (ogifta mödrar, änkor, övergivna hustrur etc.) och barn.

Den första allmänna barnskyddskon- gressen är av den uppfattningen, att så- som huvudregel bör gälla, att mödrarna själva skola taga vård om sina barn, och att bandet mellan moder och barn bör be- varas även i de fall, då barnet vårdas hos främmande personer.

Med hänsyn härtill uttalar kongressen det önskemålet, att i alla länder, där så- dana åtgärder icke redan äro för handen,

1) åtgärder måtte vidtagas för faststäl- lande av faderskapet och möjligheterna för att fadern förpliktigas att bidra till bar- nets underhåll;

2) den lagstiftande och uppfostrande verksamheten måtte förstärkas i denna riktning;

3) staterna måtte taga i övervägande: a) rätt att erhålla pension eller försäkr- ing för änkor med barn att försörja; b) rätt att erhålla tillräckligt understöd för familjer, som sakna underhåll från fadern. Detta understöd är icke annat än ett för- skott, som bör återbetalas av de försum- liga fäderna;

4) att i de stora befolkningscentra, överallt där så behöves, måtte upprättas "specialkommittéer för mödrar och barn", hos vilka varje behövande moder kan söka bistånd och där hon kan finna;

a) juridisk hjälp — lagens till- lämpning i de enskilda fallen;

b) medicinsk hjälp — upprättan- de av barnbördshus och asyler för väntan- de och ammande mödrar;

c) ekonomisk hjälp — utnyttjan- de av försäkringsfonder, lagliga understöd och enskild hjälpverksamhet samt upp- rättande av hem för mödrar och barn;

d) moralisk hjälp — individuellt bistånd genom förmyndare eller kuratorer, helst kvinnliga sådana.

Tilläggsresolution.

Det är ett oeftergivligt villkor, att varje behövande föräldralöst barn såväl som varje övergivet barn, utan hänsyn till na- tionalitet, börd, ras eller religion, tillför- säkras skydd och uppfostran av det all- männa, samt att bistånd åt föräldralösa och övergivna barn icke längre skall be- trakts blott såsom välgörenhet utan också och framför allt såsom varje civiliserad nations samhälleliga skyldighet.

Skydd för barn under övergångsperioden, d. v. s. tiden mellan avslutandet av skol- gången och inträdet i fabrik med full av- löning (sociala välfärdsanordningar i sam- band med yrkesval).

1. Barnet är i behov av skydd vid av- slutandet av primärskolan. För att tillför- säkra det sådant skydd böra upprättas och vidare utvecklas härför ägnade officiella organ inom undervisningsväsendet och den sociala hjälpverksamheten. Ett klokt yr- kesval bör hjälpa föräldrarna och barnet att finna det yrke, i vilket han kan bli den bästa arbetaren, utföra det bästa arbetet och åstadkomma den största avkastningen.

2. För att nå verklig effekt är det av vikt att yrkesvalet är byggt på kännedom om barnet och dess familjeförhållanden, uppgifter från skola, läkare och psykolo- giska faktorer, samt från yrkessamman- slutningar och arbetsförmedlingsanstalter.

3. Skydd för sådana barn, som erhållit yrkesanställning bör utövas av institutio- ner, som skola ansvara för att envar: ar- betsgivare, lärling, föräldrar och samhälle uppfyller de plikter som äro nödvändiga för att vinna ett gott resultat av valet av levnadsbana. Bland sådana institutioner bör en alldeles särskild uppmärksamhet ägnas åt system för understöd åt behövan- de föräldrar, förberedande yrkesutbild- ning, obligatoriskt deltagande i yrkeskur- ser och periodiska examina.

4. Läkareundersökning av barn och ung- dom under tiden efter avslutandet av skol- gången till fyllda 18 år bör vara lika väl organiserad som läkareundersökningen av barn i skolåldern.

5. Förordning beträffande arbetstid och särskilt beträffande ferier för unga perso- ner böra taga hänsyn till denna ålders fy- siska och psykiska behov.

Barn av främmande nationalitet och deras ställning i vistelslandet.

1. Den första allmänna barnskydds- kongressen uttalar såsom ett önskemål, att regeringarna måtte tillerkänna sjuka, fat- tiga eller övergivna barn av främmande nationalitet samma rätt till skydd och hjälp, som åtnjutes av de barn, som här- stamma från det land där de vistas.

2. Ovanstående princip skall alltid re- spekteras till förmån för barnet vid avslu- tande av fördrag och konventioner, vare sig de äro baserade på principen om åter- betalning eller på principen icke-återbetal- ning av understödskostnaderna.

3. Beträffande konventioner baserade på principen om återbetalning, förordar kongressen ett system, enligt vilket skyl- dighet att återbetala kostnaderna icke skall inträda förrän efter en första period utan gäldande av några kostnader.

Återsändande till hemlandet, vilket be- trakts såsom den normala understödsfor- men vid fall som kräva lämnande av hjälp under längre tid, får likväl aldrig äga rum, om det är till skada för barnets intressen.

4. I alla händelser få administrativa eller ekonomiska förhållanden aldrig för- hindra att barnet omedelbart erhåller un- derstöd lika litet som förorsaka, att det- samma upphör.

5. I avvaktan på tillkomsten av ett till-

fredsställande internationellt system för barnskydd, förordar kongressen upprät- tandet av en internationell fond för bidrag och hjälp i undantagsfall åt vissa barn av främmande nationalitet.

6. Den första allmänna barnskydds- kongressen hemställer till den enskilda hjälpverksamheten att vara regeringarnas vägvisare, när det gäller att hos den all- männa opinionen förbereda idén om en internationell och oegennyttig ömsesidig hjälp, varvid ingen som helst åtskillnad bör göras mellan de barn, som skola er- hålla understöd. Kongressen hemställer likaledes till de offentliga myndigheterna att söka samarbete med den enskilda hjälpverksamheten vid lämnande av un- derstöd åt barn av främmande nationalitet.

Tilläggsresolution.

Den första allmänna barnskyddskon- gressen hemställer, att Nationernas För- bund ville godhetsfullt företaga en un- dersökning rörande vad som erfordras för lösning av konflikter i nationalitetsfrågor.

Understöd åt emigrantbarn under resan.

I.

Den första allmänna barnskyddskon- gressen uttalar samma uppfattning, som funnit uttryck i två av de vid internatio- nella emigrationskonferensen i Rom i maj 1924 antagna resolutionerna

rörande nödvändigheten av att emigre- rande kvinnor och barn under transoceanä överfarter erhålla särskild social omvård- nad av en person, som besitter de nödvän- diga moraliska egenskaperna, äger förmåga att göra sig förstådd på emigranternas språk samt har erhållit tillräcklig sanitär utbildning;

med hänsyn härtill uttalar sig kongres- sen för:

att närvaron av en kvinna, som uppfyl- ler nyssnämnda fordringar, skall vara obli- gatorisk ombord å varje emigrationsfartyg som medför ett visst antal kvinnor och barn.

II.

I betraktande av det växande antalet barn i låg ålder, som resa i egenskap av emigrantpassagerare, uttalar sig den första allmänna barnskyddskongressen för att:

de olika sjöfarande nationernas regerin- gar överenskomma att insamla, centrali- sera och utbyta de erfarenheter, som far- tygläkarna under transoceanä resor gjort rörande hälsotillståndet bland emigrant- barnen under tiden från avresan till land- stigningen i destinationslandet samt röran- de näringsförhållanden under överfarten.

Upplysning av den allmänna opinionen uti barnskyddsfrågor.

Den första allmänna barnskyddskon- gressen uttalar önskemålet, att man över hela världen måtte använda sig av alla möjligheter och utvägar för upplysning av den allmänna opinionen rörande barna- skyddsfrågor: statsingripande, enskild hjälpverksamhet, kyrkan, pressen etc.

Med hänsyn till den betydande insats, som kvinnorna gjort i organisations- och propagandaverksamheten för bistånd åt mödrar och barn,

och i betraktande av att en stor del av det bästa som utförts å detta område ute- slutande är att tillskriva kvinnorna och de- ras intelligenta arbete,

framhåller kongressen önskvärdheten av att regeringarna måtte utnämna kvinnor

att deltaga i sådana kommissioner, som ha till uppgift att utreda frågor rörande skydd för mödrar och barn, ävensom i styrelserna för de i och för sådan skyddsverksamhet upprättade institutionerna och att antalet kvinnor med yrkes- och social utbildning, som erhålla tillträde till högre befattningar inom barnavårdsverksamheten, såsom funktionärer, föreståndare m. m., måtte ökas.

Organiserade rekreatiansanordningar.

Den första allmänna barnskyddskongressen anser, att lek och förströelse under klok ledning är av väsentlig vikt för barnets såväl fysiska som moraliska utveckling, och att den jämte skolan, hemmet och kyrkan bildar den bärande kraften i det sociala framåtskridandet;

1) anser vidare, att varje samhälles plikt är att ställa till ungdomens förfogande lek- och sportplatser och lokaler i tillräckligt antal samt att anställa beprövade personer för ledning av organiserade rekreatiansanordningar;

2) och uttalar önskvärdheten av att man måtte uppskatta det fulla värdet av lekar och förströelser, i vilka barnet får giva fritt lopp åt sin skapande förmåga samt utveckla sitt självförtroende på samma gång som känslan av underordnande under det hela, organiserade lekar kunna likaledes ersätta militäriska metoder för fysisk träning, och genom de nya intressen som härigenom väckas, kommer fritiden att giva mera utbyte för alla.

3) Kongressen konstaterar med tillfredsställelse att i snabbt växande utsträckning användes särskilda lek- och rekreatiansledare och framhåller i synnerhet nödvändigheten av ett stort antal frivilliga ledare samt behovet av kortare specialkurser för utbildning av sådana.

4) Kongressen fordrar friluftsliv i alla former för barnen för att motverka stads- och fabrikslivets skadliga inverkingar och för att stärka och uppliva själ och kropp.

5) Kongressen förordar upprättandet av nationella och lokala lekplatser och stiftandet av rekreatiansföreningar, samt vädjar för detta ändamål till andra sociala organisationer, som äro i stånd att bidra till förverkligandet av ovanstående syftemål.

Barnets uppfostran till fredsvilja.

1. Den första allmänna barnskyddskongressen uttalar önskvärdheten av, att barnauppfostran i alla länder, samtidigt som den ledes av fosterlandskärleken, måtte visa hän till en mera vittomfattande kärlek, nämligen kärleken till mänskligheten, och att sålunda, med stöd av vederbörande myndigheter, måtte hos alla nationers barn väckas och utbildas en känsla av sympati och förtroende, som kan påskynda världsfredens tillkomst.

2. I betraktande av att: å ena sidan kriget icke är ett oundvikligt öde omöjligt att bekämpa, och att individens uppfostran kan vara en mäktig faktor för fredens ävägbringande;

att å andra sidan all dogmatisk undervisning är ödesdiger både därigenom att den hindrar tankens fria utveckling och genom den fara för reaktion som den innebär;

att udertryckandet av varje instinkt kan medföra farliga bakslag;

(Forts. å sid. 13.)

De finska kvinnornas organisation firar 25-årsjubileum.

Under juli månad firade Finlands soc.-dem. kvinnoförbund sin 25-åriga tillvaro. I de större städerna och orterna, där det finnes avdelningar, höllos fester med tal över dess verksamhet och vad som genomlevats under denna tid i politiskt och historiskt hänseende. Samtidigt har utgivits en minnesskrift, i vilken är skildrat det väsentligaste av deras arbete av flera kvinnor, som hela

i inbördeskriget stupade soldater ha kvinnorna motionerat om understöd till och finska staten har omhändertagit 20,000 av dessa barn och flera tusen änkor. Varje år göras stora insamlingar, så att 25,000 à 30,000 mark har kunnat utdelas till röda soldaternas efterlämnade barn. Varje år i september efter inbördeskriget anordnar kvinnoorganisationen en kvinnornas och bar-

Miina Sillanpää.

Hilja Pärssinen.

tiden varit med som de mest framträdande i arbetet. Förbundet har varit mycket verksamt och en hel del har på deras initiativ blivit genomfört i riksdagen. De finska kvinnorna ha haft politisk rösträtt sedan 1907 och kommunal sedan 1917. De äga en tidning, som började utgivas 1902 under titeln Samarbete, men heter nu Arbetarekvinnan. Dessutom utgives en barntidning "Idealet". I lantdagen sitta f. n. 12 socialdemokratiska kvinnor. Dessa, som alla äro medlemmar av kvinnoförbundet, ha motionerat och petitionerat i en mängd frågor, bland vilka märkas: frågan om ny äktenskapslag, hem för föräldralösa barn, folkskolan som bottenskola, inrättandet av skola för sinnesslöa barn, förbättring av städerskornas villkor vid järnvägarna, mildring av straff för barnamord och förbud för barn att idka handel å gatorna, som alla bifallits.

De efterlevande barnen och änorna till

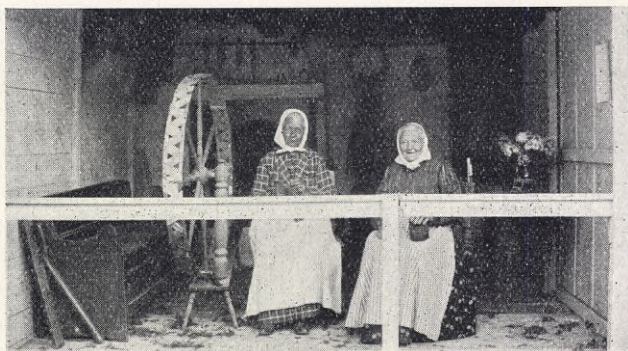
nens dag till hugfästade av minnet av de stupade.

I minnesskriften finna vi att de gamla kamraterna Miina Sillanpää, Hilja Pärssinen, Ida Aolle-Teljo och Anna Hontori äro verksamma och av tabellerna att medlemsantalet 1900 var 1,007 och nu är uppe i 3,000. Där finnes också siffror på 14,000 och 19,000 medlemmar och år med inga siffror alls. Det var efter inbördeskriget och under den tid, då arbetarörelsen helt låg i bolsjevikernas händer.

Finlands soc.-dem. kvinnoförbund

Den soc.-dem. kvinnogruppen i finska lantdagen.

Gamla köket på Hantverksmässan.

Vävkammaren på Hantverksmässan.

En arbetets fest.

Med dessa ord betecknade intendent Sv. Kellberg den "Hantverksmässa" som i mitten av augusti gick av stapeln i Västerås Folkets park. I hur hög grad intendenten sade sant, kanske dock endast de kände som arbetade för och vid mässan.

Man får gå ganska långt tillbaka i tiden inom våra organisationer för att känna igen något av den entusiasm, offervilja och gemensamhetskänsla som besjälade alla vid detta arbete.

Hela denna mässas karaktär var något nytt, förut ej prövat, nämligen en demonstration av själva arbetet och inte endast arbetets resultat. Och där det var möjligt, en jämförelse av arbetet för 50—100 år sedan med arbetet av i dag. Där fick man sålunda se den gamla trampsvarven, där både händer och fötter måste lämna sin tribut av skicklighet, bredvid den moderna gängsvarven, där ögats och tankens påpasslighet är det förnämsta.

Där kunde man följa det moderna gjuveriets mysterier, från modellen av snickaren, till den färdiga, avputsade, gjutna pjäsen, som man fick tillhandla sig för några ören. Man fick fröjda sitt mer eller mindre musikaliska öra åt smederens taktfasta väljudande "treklang" på städet. Och man fick beundra krukmakaren, när han med sina skickliga fingrar förvandlade en lerklump till en välformad, smäcker kruka. Hur skomakaren knåpade till ett par eleganta lack-

har under alla år fört en intensiv upplysnings- och agitationspropaganda. Någon ensidig verksamhet för endast förbundets medlemmar har det aldrig utövat, utan till hela partiets fromma har alltid deras arbete inriktats, vare sig det gällt upplysningsarbetet eller kravet på reformer.

H. P.

skor, ja, till och med innanmätet av en gata, med alla sina labyrinter av ledningar och gångar. En förtjusande kolonistuga blev under mässans lopp uppförd och murarna murade med rasande fart upp en lekstuga, medan "typerna" tryckte förlovningskort åt dem som köpte lotter på stugorna. Och till sist, det som säkerligen avsevärt bidrog till att mässan blev vad den blev, kvinnornas avdelningar.

I sista minuten hade man erinrat sig att det fanns kvinnor och att de möjligen kunde bidra med något. Och trots den knappa tid de sålunda fingo till sitt förfogande, lyckades det dem att sätta sin särskilda prägel på det hela, så att säga ge färg och liv åt alltsammans. De organiserade arbetarkvinnorna med Kvinnoklubben som intiativtagare hade sålunda en hemslöjdsavdelning och en köksavdelning. I hemslöjdsavdelningen fingo vi se våra äldre kubbmedlemmar såväl med kardorna i knäet som vid spinnroeken. "Springet på möten" hade inte utplånat skickligheten i att förvandla de tovigga ulltottarna till fina, genomskinliga, sköra, men sammanhängande "tickor". Inte heller hade de grova arbetshänderna glömt att med mjukhet och varlighet vid spinnroeken, av de sköna "tickorna" få mjukt men bastant ullgarn. Många sågo detta slags arbete för första gången. Att av garnet stiekades strumpor, som också blevo färdiga under mässan, var ju mera självfallet än märkvärdigt. Roligt var att höra förståsigpåare som med stor tvärsäkerhet förklarade linet, som spans, vara blå. Det var dock inte bara dessa äldre typer av hemslöjd, även de nyare såsom maskinbroderi, fransknytning, linne- och klädnadssöm fanns. Och inte mindre än två vävstolar. En bevärning och hans tös kommo i livlig dispyt om allmogeväven. Tösen visste bestämt att det var mattor. "Nej, de sir du vell att de ä dukar." "Inte har dom rutiga dukar, du ä dum du." Så nog var där nyheter för många.

Hela hemslöjdsavdelningen pryddes av arbeten förfärdigade av dem som arbetade i avdelningen.

Den andra delen av kvinnornas arbete

Innan arbetets kvinnor insågo organisationens betydelse.

En liten erinran om hur det var för blott ett 30-tal år sedan.

Nedtecknaren av dessa rader har framför sig ett slags rapport från en kvinna, som år 1894 gjorde en del besök hos arbeterskor i syfte att för en statistisk utredning erhålla upplysningar om arbetslön, arbetstid o. s. v. Denna rapport bjuder på åtskilligt av intresse, bl. a. ser man huru rädda de arbetande kvinnorna på denna tid voro för allt vad socialism och fackföreningar hette.

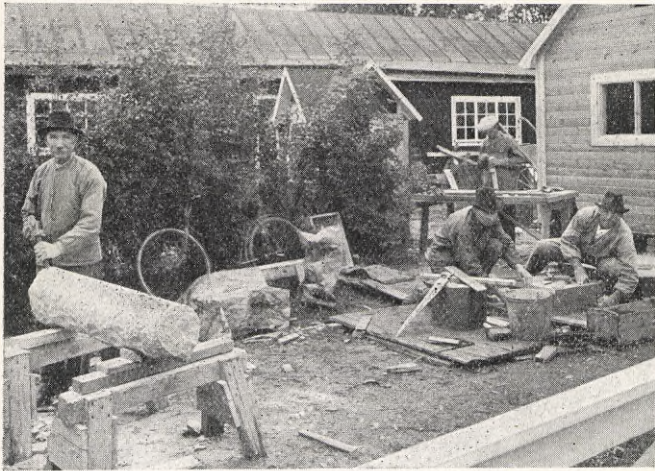
"Det var så svårt för arbeterskorna att förstå vad nytta deras uppgifter kunde ha för allmänheten", heter det bl. a. "Ibland trodde man mig vara en spion eller ock frågade man med andan i halsen

var två kök, ett representerande tiden för 100 år sedan och ett enkelt modernt med matvrå. I det förra saknades inte ens spettet i taket med den sura korven och de torra paltkakorna. Och i det moderna fanns givetvis den elektriska spiseln och den väggfasta trevliga bänken i matvrån, där man för en ringa slant fick härliga smörgåsar och gott te. Sålunda, det kvinnliga arbetet representerat i nära nog alla dess former, d. v. s. det kvinnliga arbetet inom hemmet.

Och det fanns inte mer än en mening om dessa avdelningar och det var, att de voro utomordentligt vällyckade.

Vad som dock var påfallande hos alla mässans arbetare var samhörighets känslan, denna känsla borde inte få följa den övriga mässan till minnas värld, utan få leva kvar och stärkas, ty hela denna vällyckade "arbetets fest" var dock ett det mest levande bevis på vad som kan åstadkommas genom enig samverkan mellan arbetets män och kvinnor.

Finis.

Stenhuggare och cementarbetare på Hantverkarmässan.

om jag var socialist, anarkist eller något dylikt. Kom jag att nämna ordet fackförening, då blev jag genast en mycket farlig person. Om fackföreningsväsende och dylikt hade man nämligen en mycket oklar föreställning, vilket naturligtvis ej hindrade, att förkastelsesdomen var förkrossande. Av detta vanliga mänskliga fel — att bedöma och avgöra obekanta saker — lärde jag mig förstå hur svårt det är för kvinnorna att bli organiserade."

Det fanns emellertid också andra svårigheter. "Icke den minsta torde" — framhålles det — "vara den vanliga fästmansepidemien, vilken nu en gång är ett absolut hinder för alla enighetssträvanden."

Så berättas ett och annat om besöken. En trikåstickerska, som enligt kamraternas utsago förtjänade blott kr. 3:50 i veckan, mötte den besökande "med en hemsk, misstänksam blick ur sina mörka ögon". Då anledningen till besöket klargjordes blev hon emellertid ganska välviljig, men när den besökande skulle gå bad trikåstickerskan henne "ej komma igen". Denna kvinna bodde i en korridor, som på sin höjd var 2.15 meter lång. "Rummet" var alldeles mörkt — det fanns intet fönster och hela möblemanget utgjordes av en säng, två stolar och ett bord.

En flicka hade i sylön blott 4 kr. pr vecka, hur flitig hon än var, och för att kunna underhålla sitt barn tvangs hon att söka sin förtjänst på gatan.

I fortsättningen påpekas, hurusom de kvinnliga svältlönerna utgöra den kräftskada, som djupt griper in i samhällsmoralen, det ekonomiska livet, hälsovården, ja, överallt. Av två systrar, som arbe-

tade med sömnad, hade den ena ett litet barn och den andra led av gulst. Dessa flickor sydde s. k. lagerarbeten och erhöles i sylön för paletår kr. 1:50, medan den vanliga lönen var 7 kr. — mellanhänderna togo ju nästan allt — och för långa kappor med kragar fingo de ej mer än 3 kr. à 3:50. Det vanliga priset var 10 kr.

Vidare framhålles i redogörelsen, att de tryckta, fattiga förhål-

landena framkallade modlöshet och slapphet. "Synnerligen ofördelaktigt synes det vara för hemmets utseende och ekonomi att hustrun 'går i hjälphus'. Visserligen kan en hjälphustru förtjäna kr. 1:50 jämte mat om dagen, men hemmet blir vanskött, småsaker tagas ej vara på och vad värre är, mannen vantrives när han vid hemkomsten finner allt i oordning och detta föranleder lätt superi. Även från barnens synpunkt är hjälphustrusystemet förkastligt."

Betecknande är följande del av redogörelsen:

"Det händer ibland, att någon av den bättre lottade klassens kvinnor förrirrar sig till ett fattigt arbetarehem. Då kan man ibland få höra många välvisa råd, exempelvis: 'Nog tror jag, att ni har det mycket fattigt, men så fattigt kan det aldrig vara, att man ej kan hålla städat och snyggt och om ni försökte att vara litet mera sparsam, toge bort kaffet t. ex., så kunde ni lägga av minst 25 öre i veckan och det blir en slant det till årets slut', eller så här: 'Ja, ni har fem barn och er man har ju en ganska liten förtjänst, men ni själv är ju så ung, så att ni gott kan hjälpa till.'"

Redogörelsens författarinna, som naturligtvis inte kan undgå att bli förharmad över dylikt prat, råder vederbörande att ta reda på hur arbetarehusirorna ha det. "Kom sedan och råd och döm! Måhända skall ni, i stället för att giva allehanda välvisa råd, hjälpa de kvinnliga arbeterskorna att hjälpa sig själva, d. v. s. att genom organisation skaffa sig bättre förhållanden. På detta sätt kanske arbetareklassens kvinnor en gång skola lära sig inse, att de äro människor, och

(Forts. från sid. 11.)

att det är verkingsfullare att skapa en positiv egenskap som motvikt mot ett fel än att söka direkt borttaga det;

att, slutligen, den internationella freden likaväl som den sociala betingas av och icke kan existera utan rättvisa,

så uttalar kongressen önskvärdheten av att uppfostran till fredsvilja icke måtte uppfattas såsom ett nytt ämne i undervisningen, utan såsom inledning till fostrandet av en ny anda, som bör vara frigjord från allt materiellt, utan att därvid göra intrång på fosterlandskänslan (den vidgade familjekänslan), vilken bör behålla sin berättigade plats i barnets uppfostran.

3. Kongressen uttalar önskvärdheten av att barnet måtte uppfostras till en medveten känsla av att olikheter i ras eller trosbekännelse aldrig få bli anledning till hat eller förföljelser av något slag.

a) I betraktande av att i vissa öst- och centraleuropeiska länder antisemitiska utbrott under ledning av skol- och universitetsungdom hava karaktären av en kronisk social företeelse, vilken uppeggar och när hatet mot judar, såväl i familjerna som i skolan och i det allmänna livet, samt tager sig uttryck i antisemitiska läroböcker, uti lekar med anti-judisk karaktär, något som demoraliserar barnen i allmänhet och skapar en moralisk atmosfär, som är olidlig för det judiska barnet;

b) att antisemitismen, allt under det den genomsyrar alla sociala läger och sålunda lamsläår alla ansträngningar i pacifistisk riktning och i och för uppfostran till fredsvilja och följaktligen i utomordentlig grad bildar ett hinder för moralisk avvärning.

4. Kongressen riktar en enträgen vädjan till alla undervisningens målsmän att giva historieundervisningen i alla länder en allmänmänsklig och broderlig karaktär,

att det är deras rättighet och skyldighet att ställa det så, att de få njuta en fullt människovärdig tillvaro icke allenast för sin egen del utan ock för efterkommande släkten."

*

Ja, så voro förhållandena och så resonerades det för ett 30-tal år tillbaka i tiden. Det fanns nog krafter i rörelse för att söka få kvinnorna att organisera sig, men de flesta ställde sig då oförstående. Man har emellertid så småningom fått upp ögonen för organisationens betydelse och det torde väl utan överdrift kunna sägas att de förbättringar, som under de senare åren vunnits med avseende på kvinnornas ställning och arbetsförhållanden, aldrig skulle ha blivit genomförda, om inte organisationen funnits. Men ännu återstår oändligt mycket att göra. Och målet kan endast nås genom en fast och målmedveten organisation. O. E.

Försäkra Ert Liv i Folket

ledd av principen om folkens nära samhörighet.

Kongressen framhåller det önskvärda i att läroböcker författade i denna nya anda måtte utan dröjsmål ställas till lärarnas förfogande.

5. Kongressen är av den övertygelsen att alla, som underlätta uppfattningen av dessa känslor och tankar såsom något självklart, befrämja åstadkommandet av en varaktig fred mellan folken,

och förordar, vad uppfostran beträffar, ett införande av personliga förbindelser mellan barn och lärare i olika länder, och särskilt skriftväxling skolorna emellan, besök från det ena landet i det andra, utbyte av lärjungar, idrottsmöten, internationella ferieläger, och feriekurser, internationella kongresser för lärare o. s. v.

6. Kongressen, som med livlig tillfredsställelse tagit del av de vid Nationernas Förbunds IV:e och V:e sammanträde antagna resolutionerna rörande nödvändigheten av att utvidga och förstärka vänskapsförbindelserna mellan ungdomen i olika länder och att bibringa dem kännedom om Nationernas Förbund, dess mål och dess verksamhet,

vill fästa lärarnas uppmärksamhet på den av Nationernas Förbunds sekretariat nyligen publicerade sammanfattande redogörelsen över de resultat, som redan uppnåtts på denna väg,

samt hemställer till sekretariatet att öka sina ansträngningar för att giva all önskvärd effekt åt förbundsförsamlingens ovan nämnda resolutioner.

Hemmets betydelse.

Enär kongressen anser barnets väl vara en fråga av den allra största vikt för alla länder och för övrigt hyser den uppfattningen, att familjen utgör en nations främsta stöd såväl som den gynnsammaste miljön för barnets välbefinnande,

hemställer kongressen:

att man med alla medel måtte sträva att undvika, att barn uppfostras i anstalter; att, för detta ändamål, social läkarhjälp måtte lämnas i hemmet.

Permanent bestyrelse.

Den första allmänna barnskyddskongressen beslutar vid plenarsammanträde den 28 augusti i Genève,

att en permanent bestyrelse skall tillställas bestående av medlemmarna i den Första kongressens bestyrelse, vilka skola hava rätt att med sig adjungera högst 12 medlemmar från olika länder, varav minst 2 från andra än europeiska och amerikanska länder, och som erhålla i uppdrag att skyndsammast möjligt till regeringar och intresserade organisationer överlämna de av kongressen antagna resolutionerna, samt likaså att vid lämplig tidpunkt ombesörja förberedelserna till den andra allmänna barnskyddskongressen.

Anna Eriksson.

Flens soc.-dem. kvinnoklubb hade den 11 augusti avskedsfest för vår kamrat Anna Eriksson, som i början av september avreste till Amerika. Anna Eriksson har varit en av våra mest intresserade medlemmar. I ett par år har hon varit kommissionär för Morgonbris och även tillhört styrelsen. Hon har alltid med intresse verkat för vår klubbs framgång. Må hennes goda föredöme mana oss alla till fortsatt kamp för våra idéer. Anna Eriksson har även varit kommunalt intresserad och vår första kvinnliga ledamot av fullmäktige.

Vid festen höllos många vackra tal. Även överlämnades från klubbkamrater en minnesgåva. Till sist utbringades ett fyrfaldigt leve för vår kamrat med önskan att lycka och välgång måtte följa henne i det nya hemmet i U. S. A.

Re f.

Resolutionerna överlämnade till Nationernas förbund.

Den första allmänna barnskyddskongressen uppdrager åt sin bestyrelse att vidtaga erforderliga anstalter för att hos det schweiziska förbundsrådet anhålla om framläggandet av de utav kongressen antagna resolutionerna för Nationernas förbunds VI:e sammanträde.

Samverkan mellan internationella föreningar.

Den första allmänna barnskyddskongressen uttalar önskvärheten av att samverkan etableras mellan alla redan befintliga internationella föreningar och överhuvud alla enskilda företag för barnavård i och för upprättandet av permanenta upplysningscentraler, uppdelade på tekniska byråer och specialiserade uti alla barnavårdsfrågor.

Från höstens agitation.

Den 30 aug. startade undertecknad för en turné i Småland, anordnad av kvinnoförbundet och partidistriktet. När detta skrives har Kronobergs län genomkorsats och med de erfarenheter jag där fått är jag böjd för att protestera mot det gamla påståendet, att mörkret är tjockare i Småland än på andra platser.

De allra flesta mötena ha varit vällyckade, men så ha också både distriktsledningen och arbetarekommunerna gjort sitt allra bästa och på ett eklatant sätt bevisat, att vad smålänningar sätta sig före det driva de ock igenom. Man har inte bara nöjt sig med att hyra lokal och sätta ut affischer, utan man har gjort mötena till riktigt trevliga samkväm med sång och musik, varjämte deltagarna bjudits på kaffe. På en del platser har personlig inbjudan utsänts till kvinnorna.

Klubbar ha bildats i Sävsjöström, Orrefors och Älmhult. Dessutom interimsstyrelse i Hovmantorp, varjämte kommunerna i Markaryd och Timsfors erhöles ganska många kvinnliga medlemmar.

Sista mötet hölls i Växjö, där kvinnoklubben anordnat ett stämningfullt samkväm och som lön för mödan fingo de hälsa åtta nya medlemmar välkomna i klubben.

Kommissionärer för Morgonbris ha tillsatts på de flesta platser som besökts.

Kronobergs partidistrikt ämnar emellertid inte nöja sig med agitationen, utan tänker även sammankalla kvinnoklubbarna i länet till en konferens för att undersöka möjligheterna för kvinnodistrikts bildande. Partidistriktet har iklätt sig alla omkostnader för konferensen och även beviljat kvinnodistriktet ett litet startkapital. Förefunnes samma intresse hos alla våra manliga kamrater skulle organisationsarbetet bland kvinnorna vara oerhört mycket lättare samt också leda till en avsevärt större tillslutning av kvinnor till partiet.

Turnén fortsätter nu genom Kalmar och Jönköpings län.

H. F—d.

Vetenskapliga fabrikationsmetoder och kooperativ distribution göra K. F:s margarin till en delikat och billig vara.

ANSLUT EDER TILL DEN SOC.-DEM. KVINNORÖRELSEN!

Upprop

angående insamling av bidrag till Dan Anderssons Stipendiefond vid Brunnsviks Folkhögskola.

Den 16 september d. å. ha fem år förflutit sedan Dan Anderssons död. För att på ett värdigt sätt hufvästa minnet av den i så vida kretsar avhållne skalden grundades av deltagarna i A. B. F:s sommarkurs i Brunnsvik den 12—25 juli en Dan Anderssons stipendiefond, för vilken följande bestämmelser antogs:

Fonden är stiftad till minne av författaren Dan Andersson, som läsåret 1914—1915 genomgick Brunnsviks Folkhögskola.

Fonden förvaltas av lärarerrådet vid Brunnsviks Folkhögskola och fondens räkenskaper granskas av skolans revisorer. Så snart fonden vuxit till 1,000 kronor, anslås årliga räntan härå till ett stipendium; har fonden vuxit med ytterligare 1,000 kronor, anslås årliga räntan härå till ytterligare ett stipendium o. s. v.

Utdelning ur stipendiefonden förrättas av skolans lärarerråd mot slutet av läsåret utan föregående ansökan till begärad, obemedlad elev vid Brunnsviks Folkhögskola. Om medlen förslå till utdelning av mer än ett stipendium, må lärarerrådet kunna efter ansökan utdela stipendium jämväl före lärokursens början, dock skall ett stipendium i varje fall förbehållas utdelning mot slutet av läsåret.

Till alla dem runt omkring i landet, som lärt sig älska Dan Anderssons diktning, riktas en uppmaning att genom insamling av bidrag till stipendiefonden hedra hans minne.

Insamlingslistor kunna rekvideras från Brunnsviks Folkhögskola, Sörvik, dit även de insamlade medlen insändas. Redovisning sker i Brunnsvikarnas midsommar-skrift 1926.

Brunnsvik, Sörvik, i Sept. 1925.

För A. B. F:s sommarkurs i Brunnsvik 12—25 juli 1925:

Ruth Berner. Yngve Hugo.
Joh. Th. Jonsson.

Förbundets Instruktionsbroschyr

har utkommit i ny upplaga. Den är delvis omarbetad och utvidgad. Huvudsakligen är den avsedd för nya klubbars styrelser, men kan av andra erhållas efter rekvisition hos förbundskassören.

Priset är 15 öre.

Hanna Eriksson 50 år.

Den 3 oktober fyller en av Hedemora soc.-dem. kvinnoklubbs mest aktiva medlemmar 50 år.

Kamrat Eriksson har tillhört kvinnoklubben sedan den bildades år 1916. Hon har hela denna tid tillhört styrelsen och nu i nära 8 år varit kassör. Även i många år har hon varit kommissionär för Morgonbris. Under denna tid har hon arbetat ottröttligt för klubbens framgång och medlemmarna ha alltid med glädje följt hennes råd och anvisningar med avseende på klubbens verksamhet.

Vi bringa dig härmed våra varmaste lyckönskningar på din 50-årsdag med önskan att du allt fortfarande må arbeta med samma energi, kraft och sinnelag, varmed du alltid sökt åstadkomma det bästa.

S e k r.

BRUNNSVIKS FOLK- HÖGSKOLA

börjar sin 20:e års-
kurs den 5 oktober.

Ännu är det ej för sent att
insända ansökan.

Tack vare statsstipendier, kommunala stipendier (bl. a. från Stockholm och Göteborg) samt räntefria studielån ur Brunnsvikarnes länekassa är det numera möjligt även för obemedlade elever att utan större ekonomiska uppoffringar genomgå en sex månaders vinterkurs. Obemedlade kvinnliga elever erhålla dessutom befrielse från kursavgift. Rekvidera omgående prospekt från

Brunnsviks Folkhögskola,
SÖRVIK.

Brev till Morgonbris.

Ny soc.-dem. kvinnoklubb bildad i
Robertsfors.

Var ligger Robertsfors? kanske någon av Morgonbris läsarinor frågar. Och vilja vi då svara, att Robertsfors ligger ganska högt upp i nordens, nämligen i Västerbotten, cirka 7 mil norr om Umeå stad. Samhället, vilket inom parentes sagt har gamla anor, härstammar från 1500-talet och har det i tidernas början varit ett järnbruk. Nu är detta nedlagt och bedrivs det nu huvudsakligast sågverks- och sulfidfabriksrörelse. Platsen äges av hr Seth Kempe. Arbetarörelsen är relativt ung på platsen och ännu yngre är då naturligtvis kvinnorörelsen. Det var därför med synnerligen stor glädje vi emotsågo vår kamrat, fröken Rosa Nordins besök här och ännu mera glädjande var det när vi funno, att kallelsen till hennes föredrag hade hörsammats av så många som det var och speciellt för att kvinnorna så "mangrant" hade infunnit sig. I alla fall, fröken Nordin höll sitt föredrag onsdagen den 26 aug. över ämnet: Kvinnan i hemmet och i samhället och kvällen därpå samlades man för att försöka få till stånd en kvinnoklubb. Om det nu var rädslan för att bli invalda i styrelsen, som gjorde att icke flera av arbetarekvinnorna närvaro eller vad det var, veta vi icke, men en kvinnoklubb kom i alla fall till stånd och en styrelse valdes även, vilken fick följande sammansättning: ordf. fru Naima Johansson, v. ordf. fru Hanna Johansson, kassör fru Lilly Lundin, sekr. fru Agnes Olofsson och v. sekr. fru Edla Lindström. Revisorer blevo fruarna Lina Ericsson och Johanna Lögdström samt utsågs till kommissionär för Morgonbris fru Hanna Viklund.

Kvinnoklubben, vilken säkerligen har en stor uppgift på denna plats, har all anledning att få se sitt medlemsantal hastigt öka, ty i Robertsfors, som är ett stort arbetarecentrum, finnes det ju många soc.-dem. sinnade kvinnor och således hålla vi före att varenda kvinna på platsen ansluter sig till klubben.

Vi önska klubben all framgång och lycka i arbetet för arbetareklassens befrielsekamp.

Västerbottens Folkblads
lokalredaktör.

Det ligger i Edert eget intresse att göra Edra
inköp i Konsumtionsföreningen Stockholm

Morgonbris.

Tidning för den socialdemokratiska kvinnorörelsen.

Utgives av styrelsen för Sverges Socialdemokratiska Kvinnoförbund.

Redaktör: Signe Wessman, A. T. Norr 244 36. Upplandsgatan 85, Stockholm.

Expedition: Anna Svensson, Grindsgatan 10, III, Stockholm Sö. St.-Tel. Söder 78 98.

Prenumerationspris: Helt år kr. 3:—, halvt år kr. 1:50; lösnnummer 25 öre.

Annonspris: Sista sidan 25 öre, textside 40 öre pr mm.

Sverges Soc.-dem. Kvinnoförbund: Ordf. och korresp. sekreterare: Fru Signe Wessman, Upplandsgatan 85, Stockholm. A. T. Norr 244 36.

Meddelande från expeditionen.

Följande arbetsmaterial kan tillhandahållas mot postförskott:

Medlemsmatrikel	Kr. 5:—
Kassabok (blå pärmar)	» 3:60
Protokollsbok (blå pärmar)	» 1:85
Medlemskort med förbunds- och avdelningsstadgar	» 0:05
Brevkort pr 100 st.	» 1:50
Mötesaffischer pr 100 st.	» 2:—

Gratis erhålles uppropet »Till Arbetarehemmens kvinnor», Kvinnosången samt Anmälningsblocken.

Rekviritioner och alla avgifter insändas till förbundskassören, *Anna Svensson, Grindsgatan 10, Stockholm Sö.*

SVEN OHLSON

MUSIKHANDEL & REPARATIONSVERKSTAD

44 Kammakaregatan 44
(Andra huset från Drottninggatan)
Tel. Norr 129 85

Lager av:

Musikinstrument, Strängar & Tillbehör.
Grammofoner & Skivor.

Reparationer av
Sträng-, Blås- & Batteriinstrument,
Grammofoner m. m. utföres.

BANKAKTIEBOLAGET NORDEN.

Alla slag av bankaffärer. — Högsta inlåningsränta.

ARBETAR-BODENS DAMEKIPERING

Holländaregatan 7

säljer till lägsta pris Dam- & Barnkoffor.

Dam- & Barnunderkläder.

Extra starka barnstrumpor.

Stockholms stads o. läns soc.-dem. kvinnodistrikt. Adr.: Ordf. fröken Anna Svensson, Grindsgatan 10, Stockholm Sö. Kassör fru Sara Andersson, Igelboda, Saltsjö-Duvnäs.

Sthlms Allm. kvinnoklubb (soc.-dem.) håller ordinarie möte 1:a måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m.
Obs! Lokal i D-salen, Folkets Hus.

Styrelsen.

Stockholms Gamla Stadens Soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möte 2:dra torsdagen i månaden kl. 7.30 e. m., Stortorget 3, 2 tr.

Styrelsen.

Stockholms södra kvinnoklubb (soc.-dem.) håller ordinarie sammanträde 1:sta onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i lokalen 1 tr., Södra Folkets Hus.
Ordf. fru Beda Jansson, Blekingeg. 65, 3 tr., Stockholm.

Styrelsen.

Vasastadens soc.-dem. kvinnoklubb har ord. möte 2:dra måndagen i varje månad kl. 8 e. m. å lokalen Upplandsgatan 51, 1 tr. (Gustav Vasa-automaten). Uppbörd och inskrivning varje möte.

Styrelsen.

Kungsholms soc.-dem. kvinnoklubb håller ord. möte 1:sta tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. Fridhemsgatan 48.
Ordf. fru Jenny Larsson, Kungsholmsgatan 104, 1 tr. Tel. Norr 238 37.

Föreningen för Hembiträden i Stockholm håller möte 1:sta torsdagen i varje månad kl. 8.30 e. m. i Folkets Hus P-sal, 3:dje torsdagen i Folkets Hus C-sal.

Styrelsen.

Södra Förstädernas soc.-dem. kvinnoklubb håller möte tredje tisdagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i biblioteksalen, Aspudden. Ordf. Sigrid Lundin, Liljeholmen, tel. Grödal 116. Sekr. Anna Käll, Aspudden, tel. Aspudden 4 28.

Billesholms soc.-dem. kvinnoklubb håller ord. möte i Folkets Hus i Södra Vram 2:dra tisdagen i varje månad kl. 7 e. m. Ordf. fru Anna Fors, Villorna, Billesholms gruva. Sekr. fru Gerda Lilje-roth, Billesholms gruva.

Styrelsen.

Djursholms Soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten 2:dra torsdagen i varje månad kl. 8.30 e. m. i Föreningshuset. Ordf. Fru Ellen Bomblér, Tel. 1314.

Enköpings soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten 4:de tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus.

Styrelsen.

Eskilstuna soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten 1:sta måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus lilla sal.

Styrelsen.

Göteborgs soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 1:sta tisdagen i måndagen kl. 8 e. m. i Arb.-föreningens H-sal; 3:dje tisdagen i månaden Bondegatan 14 kl. 8 e. m.

Styrelsen.

Hässelby soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 2:dra och 4:de onsdagen i månaden kl. 8 e. m. i Folkets Hus B-sal.

Styrelsen.

Landskrona soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 2:dra onsd. och 4:de torsd. i varje månad kl. 1/8 e. m. i Folkets Hus. Ordf. fru Amalia Nilsson, Föreningsgatan 61, Landskrona.

Styrelsen.

Spånga soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möte 1:sta o. 3:dje torsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus.

Styrelsen.

Solna soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 2:dra tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Huvudsta Folkets Hus och 4:de måndagen i varje månad kl. 8 e. m. i Hagalunds Folkets Hus.

Styrelsen.

Storfors soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten sista söndagen i varje månad kl. 3 e. m. i Folkets Hus.

Styrelsen.

Sundbybergs soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 1:sta onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus C-sal.

Styrelsen.

Trälleborgs soc.-dem. kvinnoklubb har möte andra måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus A-sal. Ordf. Fru Math. Friberg, Kyrkogatan 9.

Styrelsen.

Tumba soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten 1:sta onsdagen i månaden kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus, Tumba.

Styrelsen.

Örgryte soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 4:de onsdagen i månaden kl. 7.30 e. m. i Godtemplarlokalen, Gårda.

Styrelsen.

Stockholm, A.-B. Arbetarnes Tryckeri, 1925